

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:
в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очи і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дні крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—

Рекламації неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Посол Курилович як мистець „Zweiseelentheorie!“

(Δ) Dziennik Polski, протектор і приятель старорусинів, затривожив ся останніми виступами своїх пупілів, поїздкою до Почаєва і Києва, а неперечно увязненє многонадійного юноші Ярослава Мончаловського, котрого батько, як запевняє „Галічанін“, був другом редактора Лясковніцького, ще більше зане окоіло протекторів старорусинів в редакції Dziennika. Задлятого підпис Dziennik Polski в 477 ч. з 13. с. м. в статі Z kruzganków sejmowych, що мимо того, хоч «prawie wszyscy uznają, że i rzeczowo i osobiście stronnictwo staroruskie przedstawia się poważniej i sympatyczniej», мимо того, що „osobiste stosunki posłów staroruskich do posłów polskich są bardzo poprawne, a ich kandydaci z tytułu osobistego nie napotkaliby z całą pewnością najmniejszej opozycji — na to godzą się wszyscy. Pomimo tego jednak sprawa wyboru członka Wydziału krajowego nie staje się łatwiejszą».

Dziennik Polski зазначає, що московфілія в поборюванню Поляків, може не з такою ненавистю виступають, як Українці, (не уміють ще так замаскувати ся, бо все вилазить московське шило з мішка), але виступають з цілою силою. Дальше вказує Dziennik Polski на те: „Z drugiej strony, starorusini zmanifestowali się i w parlamencie wiedeńskim i w Sejmie galicyjskim jako Rosjanie, i to z całą stanowczością».

То silne markowanie narodowości rosyjskiej nie mogło naturalnie nie zrazić przeważnej części posłów polskich».

Само про себе розуміє ся, що тут трудна роля наших москвичів, бо з одного боку они намагають ся удавати приятелів Поляків і льояльних горожан Австрії а з другого боку бажать, щоби всеславянські круги в Росії вважали їх яко своїх і не відказували їм пособій і для того приневолені і там засьвітити свічку — в виді помонництва до Почаєва або заяви Глебовіцького і Маркова в держав. раді і Дудикевича в соймі. Але се псує їм справу.

«Ten moment, пише Dziennik Polski, zraża silnie nawet tych posłów polskich, którzy w układzie sił w obozie ruskim pragną zmiany na korzyść starorusinów. Liczą się oni bowiem także z ujawnionymi tak wyraźnie zamiarami propagandy schyzmu, która w niefortunnej wycieczce do Poczojowa znalazła tak dobitny wyraz».

Dziennik недоволеній, що его протеговані старорусині такі незручні, бо й він сам признає, що не zaszkodziło бы trochę schyzmu, але по що так явно і голосно се говорити!

«Starorusini i w Sejmie i we Wiedniu chwycili się niefortunnej polityki: zrazili Polaków swym wybitnie moskalofilskim charakterem, ale wzbudzili ku sobie wielką nieufność w decydujących sferach austrija-

ckiego rządu, z czem politycy nasi również liczyć się muszą» (ara!)

Крім того признає на останку Dziennik, що москвичі рекрутують ся з нечисленної інтелігенції, але не мають значіння і сили в народі.

«Jest to smutnem, niemniej jednak prawdziwym, że dziś przeważną większość narodu ruskiego nie oni reprezentują, lecz ci, którzy się nazwali ukraińcami. Z tym faktem liczyć się także należy».

Се становище Dziennika очевидно вельми затривожило его пупілів, і посол Курилович виступив яко заштитник в тім самім Dzienniku в ч. 481 з 15. с. м. Чому як раз п. Курилович, коли провідником в соймі є Дудикевич?! Ми вже не раз вказували на се, що наші москвичі уміють вельми зручно приміювати випробовану ними Zweiseelentheorie, в котрій они є мистцями незрівнаними, а тепер явив ся таким її інтерпретатором п. Курилович. До міністрів, до намісників висилають они своїх мужів з золотими квітками, австр. і папськими ордерями, за котрих плечима стають на срім кінці Маркова, (свого часу навіть Мончаловскі) і т. и. До Петербурга висувають другий кінець благодатьожних Вергуна, Дудикевича, Маркова (свого часу Мончаловського) ітл.

Отже тепер наперед висунули п. Куриловича (przyjemny starorusin!) і він кличе: nie jesteśmy Rosyanami! і впевняє, що сего не говорив ані о. Давидяк в парламенті, ані Дудикевич в соймі — ту парод рускі, nie rosyjski!

Признаємо правду п. Куриловичови і его товаришам, бо нема народу російського, як нема австрійського і швейцарського. Він каже: ми народъ рускій (значить московскій). Так они всі думають, а Полякам і правительству пускають (просимо вибачити за вислів) тумана в очи, що вібито они не є такими, якими їх навіть їх приятель Dziennik Polski приневолений був скваліфікувати!

П. Курилович відпекує ся Носевичів, Мончаловського juniora (а сей же виховав ся в ред. „Галічаніна“ а Носевич є мужем довіря), але при всій хитрості таки переговорив ся п. Курилович, бо признає ся до декларацій Наумовича, котрого ціла діяльність змагала до того, щоби Русинів завести там, де Марков, Носевич, Гецев і інші провадили тепер галицьких паломників з царським портретом (гляди допись в кількох останніх числах «Руслана» з Брідчини). Исторична єдність, тисячлітній дух матери-Руси (властиво Матушки!), се лише викрути той Zweiseelentheorie, а те нібито черпанє з скарбів виробленої багатой літератури і языка, о чім згадує п. Курилович, се явне змаганє до змосковщення нашої мови, а віддаване чести мощам в Почаєві, що виправдовує він, се змаганє до оправославлення московського наших селян.

Така крутанна п. Куриловича не успіла забляхманити очий навіть Dziennik-ови Polak-ому, бо мимо всякої крута-

нини таки вилізло московське шило з мішка. Хибаж п. Курилович на вічах своїх також не побивав ся за московськими гімназіями і московським університетом та за признанєм московській мові горожанства в Австрії?! Крути-верти, треба умерти!

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Чеський сойм відрочено, бо опинив ся в безвихідних сутичах. Правительству, мвмо всяких змагань барона Бека, Фідлера, Прашка і Прадого не повело ся усунути сі перепони, які витворила німецька обструкція і щоби не доводити з одного боку до ще більшого розятрення між Німцями а Чехами а з другого боку не виявляти в цілій наготі безуспішности правительства, не оставало нічого иншого, як сойм відрочити. Міністри Фідлер і Прашек, котрі в останній хвилі поспішили до Праги, вислани міністром - президентом, щоби ратувати чеський корабель на розколосаних бурливых хвилях, не повернули як Носві голуби з оливними галузками до Відня, але з заявою, що готові уступити з міністерства. Німці не хотіли ані на крок відступати від обструкції і довели до того, що сойм став видівнею корчемних криків і биятики. Так отже закінчили ся викликані Німцями галабурди в чеськім соймі, але відроченєм нічого не osiąгнуто. Вість про уступленє намісника Куденгофе задлятого, що він яко Німець не успів втихомирити німецьких послів, мала закрити поражене правительства. Одначе все те не веде до ціли, бо події, які розгивали ся в Празі, можуть перенести ся до держ. ради і спинити її діяльність та не допустити до важної і сильної предлоги про злуку Босни й Герцоговини, котру правительство там внесе. Ся справа є для теперішнього політичного положеня вельми досягла і займає всі політичні круги і тому правительство опинить ся у вельми скрутнім положеню, наколи не зуміє сеї справи перевести.

Обструкція накликала тимчасом на німецьких послів соймових напасти социал демократів, котрі в німецько-чеськім спорі, як виходить з виводів староческої Union (Politik), мали стати в пригоді правительству. Union вказує на те, яке важне і небезпечне оруже мало би правительство у виборчій предлозі, як би було її заздалегідь внесло в соймі. Тепер се оруже затупило ся і не є вже небезпечне, бо німецькі послы не будуть собі по відроченю сойму нічого тепер робити з можливих социалістичних демонстрацій. Виходить отже з сего, що пише Union, що правительство занедбало німецькі сторонництва замахувати социалістичними агітаціями.

Venkov, дневник міністра Прашка, звіщає про раду міністрів, на котрій у-

хвалено відроченє чеського сойму, що там дійшло до вельми острої обміни гадок. Коли ухвалено відроченє значною більшістю голосів, виступив міністер Прашек з острим докором, що правительство уступає перед легководушністю німецьких послів. Крім того припусував вину події у великій часті міністри Прадому і заявив, що задля подоптаня прав чеського народу не може дальше оставати в міністерстві і уступає. Подібну заяву виголосив міністер Фідлер, що прилучає ся до виводів Прашка і виснує з сего відповідні послідовности (значить також подасть ся о відставку).

Наслідком такого становища обидвох чеських міністрів політичне положенє ще більше заострило ся і се може довести до пересиленя цілого міністерства. *Nar. Listy* різко висгупають проти бар. Бека, що відроченєм сойму бажав допомогти Німцям і висловлюють зачудованє, як можна погодити становище бар. Бека з критичним положенєм монархії. Соціялістичне *Pravo Lidu* також приписує всю вину на правительство, і озяк оно заздальгід не внесло виборчої предлоги. Тимчасом німецьке *дневникарство* висловлює вдоволенє задля відроченя сойму, бо особиста безпечність німецьких послів була нібито загрожена. *Prager Tagblatt* запевняє, що відроченє сойму може вийти лише на користь Німців.

Соймові події відбили ся уличним відгомном. Протягом ночі дійшло до бійки між народними соціялістами, з котрими злучили ся хорватські студенти, а Німцями. В многих німецьких склепах побивано шиби і поздирано вівіски. В бійці між німецькими а хорватскими студентами поплила кров, так що стация ратункова мала багато роботи. Кільканайцять осіб увязнено.

Всі ті події не віщують нічого відрядного для діяльности держ. ради, котру правительство не думає скликувати 3. листопада, але, як звіщають, аж 10.

Заграниця.

Вісти про конференцію европ. держав, котра мала би полагити спірні справи, викликані останніми подіями на Балкані, безнастанно змінюють ся. Тепер запевняють з одного боку, що в всяка вадія, що така конференція збере ся в одній з держав, не підписаних на берлінській договорі. З другого боку знов вказують на се, що справа Дарданельська все ще насуває певні трудности і що Англія не рада би з одного боку зривати звязий з Росією, але з другого не хотілаб знов попусувати собі взаємин з молодотурками, бо стягнути собі неприязнь Турків значить для Англії втратити лояльність 50 мільонів музулманських підданих. Тимто в Лондоні глядять посередньою дороги обминути всі ті перепони.

У Відні не мають нічого проти конференції, щоби лише не ставлено на дневнім порядку розправи про злуку Босни й Герцоговини. З інших жерел знов запевняють, що імовірно таки не відбуде ся задумана конференція а все скінчить ся обміною нот між европ. державами. Особливо Франция починає підносити сумніви що до конференції, бо Росія бажав покинути дорогу безкорисного поступованя, а бажалаб положенє вихіснувати для себе і для чорноморської флоты в Дарданелях.

Вчера подали ми напасти, з якими накиннули ся „Новое Время“ і „Бирж. Вѣдом.“ на бар. Еренталя. Тимчасом петерб. кореспондент *Berl. Tageblatt* оповіщує цікаву вельми возмову з визначним російським державником, котрий між иншим сказав: »Бар. Еренталь ще на

становищі амбасадора в Петербурзі часто сходив ся з помершим уже членом держ. ради Шванбахом і від него розвідав всі слабі сторони Росії і се знаменито опісля вихіснував. В Бухльовицях відніс він сьвітлу побіду над Извольським, котрому виявив наміри Австрії про злуку Босни й Герцоговини і дістав від Извольського за певненє, що Росія не буде сему опирати ся. Поясненє суперечностей виявить ся доперва по повороті Извольського на послуханю австр. амбасадора Берхтольда у царя, бо Берхтольд був сьвідком розмови бар. Еренталя з Извольським в Бухльовицях. Цар вимагає конечно, щоби Извольський був на тій авдванції. Чи успіхи дипломатичних поїздок Извольського до Лондону, Парижа і инших европ. столиць (в справі конференції) зрівноважать его невдачу в Бухльовицях, не дасть ся ще тепер предвидіти. Росія не буде на тій конференції ставити домагань що до винагороди, а конференція не змінить нічого в злучі Босни й Герцоговини з Австрією».

Отся розмова російського державника кидає цікаве сьвітло на дипломатичну справність і рішучість бар. Еренталя, а крик російських дневників має лише цілю, усмирити невдоволенє задля неудач Извольського.

В Сербії з одного боку запевняють про мирні наміри, а з другого тривають дальше войовничі промови і визиваня. До яскравої демонстрації проти Австрії дійшло в Шабачу, де спалено австро-угор. прапор, а наслідком того багато демонстрантів увязнено. Тимчасом перед міністерством внутр. справ в Білгороді зібрали ся студенти, разом з учасниками віча, що тоді відбувало ся на вість про ті увязненя, щоби занести проти того протест. Секц. шеф Ностич іменем міністра внутр. справ звістив, що увязнених визволено, а товпа серед окликів вдоволеня вирушила перед палату кн. Юрія і зробила ему велику овацію. Наслідник престола промовив відтак до народу: Любі братя! Ваше одушевленє є для мене доказом вашої здібности до оборони ваших прав силою, як инакше буде неможливо. Біль намзаподіяний терпимо всі, але мусимо загоїти задану рану нашому серцю, щоби ми могли жити і бути готові під прапором короля Петра зложити докази, що Сербія не може бути живим мерцем і щоби ми могли стати до боротьби з тиранами. Зоря Сербії повинна засияти, инакше народ марно згине». Сю промову прийнято оплесками і окликами в честь наслідника престола і короля.

Положенє короля Петра грізне. Дневник „За Отчбину“ називає его до уступленя в користь кн. Юрія, бо сей не є скомпромітований убиством короля Олександра і буде міг усунути заговорників, що держать Петра в своїх руках, та навязати взаємини з европ. державами.

В Пешті розійшла ся підчас засіданя угорської делегації вість, що король Петро намірає утечи з Білгороду. Віднесено ся з запитанєм до Білгороду, на що наспіла відповідь, що вість на всякий спосіб характеристична, але не певно, чи правдива. Нема однак сумніву, що в Сербії кишить, як в улю, настрій населеня змінє ся що хвилі, і не відомо, що принесє слідуочий день.

Урядова Сербія постановила здержати ся з рішучими кроками аж до повороту міністра загр. справ Мильовановича, котрий виїздить до Парижа, Риму і Берліна а бувший міністер Пасич виїздить до Петербурга. *Nar. Listy* звіщають, що король Петро видасть маніфест до народу, щоби здержав ся від демонстрацій аж до висліду конферен-

ції. Чи се поможе що при палкій вдачі сербського населеня і поступованю наслідника престола Юрія, котрий довів до повного розладу у відносинах до короля, можна вельми сумнівати ся. Між кн. Юрієм а міністром-президентом Мильовановичем прийшло до страшної перепалки, бо міністер президент бачить в князю грізану небезпечність для Сербії

Огляд часописий.

(»Рідний Край« про задачі української інтелігенції, щоб стати нам поруч з иншими культурними народами. Ще про смерть і заслуги Миколи Дмитрієва. *Świat Słowiański* про »Руслана« з нагоди статий »Сучасне положенє Русинів« і про відносини Поляків до Москвичів).

(Дальше).

»Рідний Край« присвячує також спомини щирому діячеви українському Дмитрієву, що так нещасливо закінчив літом житє. Ся статя кидає сьвітло не тільки на роботу і заслуги покійника, але й відносини самої часописи. Тим то подаємо її тут в цілости.

Видко було, що сей куточок у Ярьськах обібрав М. Д—в собі для дійсного спочинку, спочинку тіла і душі.

Дача ся — відновленє України. Хата збудована в щиро українському стилі XVI—XVII віка. Навкруги — сучасна, не підроблена Україна. Тихо, лагідно скрізь. Село розкинулось на бугрі, а внизу біжить річка, та сама річка, що стала М. А—чу могилою... Тут він старанно улаштував ся, дбав про найменші подробиці, щоб дача прибрала і затишний і щиро-український вигляд. Я постеріг, що він любив своє кубельце, бо коли він приїхав другого дня з Полтави, видко було, що крізь втому розлягаєть ся в його істоті якесь задоволенє, тиха радість.

Але повного одпочинку від роботи він тут всеж не дістав. Прочувши, що має приїхати Микола Андрієвич, селяни зранку поприходили за порадами до його, як до юриста. Але се не тяжило небіжчика. Уважливо розпитував він кожного і давав пораду.

День швидко проминув у розмовах. Тем було багато, бо й час був такий. Найбільше його тоді турбувала доля »Рідного Краю«. Саме тоді часопись перебувала лихолітє. Бракувало на виданє гроший. До тогож часопись позбулась фактичного редактора; вибраним і платним був до того часу д. Коваленко, але він через скілька місяців зрік ся редакторства. На жаль, мені не можна було через важливі причини пособити М—і А—чу в сій справі, хоч він і вдавав ся до мене.

До речі — про духовний зміст »Рідного Краю«. Вірний самому собі, Дм—в і тут дбав про біжучі справи народнього житя. Часопись, на його думку, повинна була збудити сонну народню стихію: збудити національне самопізнанє, яко підвалину поступу народа. На сій основі »Рідний Край« повинен був єднати і організувати сили в ріжних кругах громадянства. Таке було, на думку М. Дмитрієва, завданє першої української часописи. Вона мала бути щиро демократичною. Завданє дуже поважне й тяжке. Щоб не збочити на шлях шовінізму, або романтичного націоналізму, треба було мати вельку обережність, — і я певно, що ніхто не може закинути »Рідному Краю« в згаданих хобах.

Тогож дня у вечері я виїхав з Ярьсьок. Се було останнє наше побаченє, коли ми могли докладно розглянути оден одного. Згодом трохи, я побачив ще двічі М. Д—ва, але на короткий час: раз

